

AYETLERİ SAKLAYANLARIN CEZASI*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler! Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi, üzerinize olsun...

Tefsir sohbetimizde, Bakara Sûre-i Şerifesi'nin 174. ayet-i kerimesine geldik. 175 ve 176. da onlara bağlı. Beraberce ilk önce mübarek metnini okuyalım, dinleyelim; ondan sonra açıklamayı yapalım!

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ الْكِتَابِ
وَيَشْتَرُونَ بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ مَا يَأْكُلُونَ
فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا النَّارَ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

(البقرة : ١٧٤)

(Inne'llezîne yektümüne mâ enzela'llâhu mine'l-kitâbi ve yeşterûne bihî semenen kalîlen ülâike mâ ye'külüne fî butûnihim ille'n-nâra ve lâ yükellimühümü'llâhu yevme'l-kıyâmeti ve lâ yüzekkîhim, ve lehüm azâbün elîm.) (Bakara, 2/174)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالََةَ بِالْهُدَى
وَالْعَذَابَ بِالْمَغْفِرَةِ فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ

(البقرة : ١٧٥)

(Ülâike'llezîne'steravü'd-dalâlete bi'l-hüdâ
ve'l-azâbe bi'l- mağfireh, femâ esbarahüm
ale'n-nâr.) (Bakara, 2/175)

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَّلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ الَّذِينَ
اِخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ

(البقرة : ١٧٦)

(Zâlike bi-enna'llâhe nezzele'l-kitâbe bi'l-
hakk, ve inne'llezî- na'htelefû fi'l-kitâbi lefî
şikâkîn baîd.) (Bakara, 2/176) Sadaka'llâhu'l-
azîm...

a. Yahudilerin Peygamberimiz'le İlgili Bilgileri Saklamaları

Rabbimiz Tebâreke ve Teâlâ Hazretleri, daha önceki ümmetlere indirdiği kitaplarda, Peygamberimiz'in sıfatıyla ilgili bilgileri koyduğu ve o ümmetleri, Peygamberimiz geldiği zaman ona uymaya yönlendirdiği halde; bu konuda peygamberleri o ümmetlere vasiyet ve tavsiyede bulunduğu halde, o ümmetlerin bu bilgileri saklaması üzerine, bu âyet-i kerimeler nâzil olmuş.

Tefsir kitapları birinci ayet-i kerimenin, Peygamber Efendimiz zamanındaki, çevredeki yahudi reislerinin ve alimlerinin, yâni hahamlarının, ahbarının –noktasız *ha* ile *ahbar*, yahudi alimi demek– sakladıkları bilgiler dolayısıyla indiğini beyan ediyorlar. Mânâsını beyan edelim:

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ الْكِتَابِ
وَيَشْتَرُونَ بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ مَا يَأْكُلُونَ
فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا النَّارَ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

(البقرة : ١٧٤)

(*Inne'llezîne yektümûne mâ enzela'llàhu mine'l-kitâb*) *Inne*; muhakkak ki, gerçekten, hiç şüphe yok ki mânâsına edat-ı tahkik, yâni muhakkak olduğunu belirten edat. Söylenen hükmün, sözün muhakkak, kesin olduğunu bildiren sıfat bu. Te'kid edici bir sıfat.

(*Ellezîne*) “O kimseler ki, (*yektümûne*) saklıyorlar.” Neyi?.. (*Mâ enzela'llàhu*) Allah'ın indirdiklerini gizliyorlar, saklıyorlar. (*Mine'l-kitâbi*) Allah'ın indirmiş olduğu kitaplardan, âyetlerden, vahiylerden bildiklerini saklıyorlar. (*Ve yeşterûne bihî semenen kalîlâ*) Hiç şüphe yok ki bunlar, bu saklamalarıyla, bu gizlemeleriyle az bir bedel elde ediyorlar, satın alıyorlar.

(Ülâike) İşte bunlar, (*mâ ye'külûne fî butûnihim ille'n-nâr*) karınlarına, midelerine, içkembelerine ateşten başka bir şey sokmuyorlar, ateşten başka bir şey yemiyorlar. (*Ve lâ yükellimu- hümu'llâhu yevme'l-kıyâmeti*) Kıyamet gününde de, Allah onlarla konuşmayacak. (*Ve lâ yüzekkîhim*) Onları temizlemeyecek, pak eylemeyecek. (*Ve lehüm azâbün elîm.*) Ve onlara elem verici, fecî bir azab gelecek. Onlar böyle elem verici bir azâba uğrayacaklar.” (Bakara, 2/174)

Bu ayet-i kerimelerin, o zamanki inatçı yahudi bilginlerinden Ka'b ibn-i Eşref, Huyey ibn-i Ahtab ve Cüdey ibn-i Ahtab gibi kişiler hakkında indiğini kitaplar kaydediyor. Bunlar Peygamber SAS Efendimiz'in geleceğini Araplara söylüyorlardı. Zaten bütün dünyaya dağılmış olan, çevreye dağılmış olan yahudiler, “İbrâhim AS'ın soyundan bir ahir zaman peygamberi, mübarek zat gelecek!” diye beklemekteydiler. Onlar, bu gelecek kişinin kendilerinden geleceğini, yahudilerin içinden geleceğini sanıyorlardı.

Halbuki, İbrâhim AS'ın evlâdı sadece yahudiler değil; İsmâil AS vasıtasıyla Hicaz'da yerleşmiş olan Araplar da onun soyundan. Oradan geleceğini tahmin etmiyorlardı. Hepsi beklemektelerdi. Yâni, “Ahir zaman peygamberinin gelmesi yaklaştı, gelme alâmetleri belirdi. Tarihi çok yakın!” diye söylüyorlardı.

Bunu geçtiğimiz sohbetlerde, Bakara Sûresi'nin daha önceki ayetlerinde de anlatmıştık. Bu kesin bir olay. Gelecek diye söylüyorlardı. “Gelince biz şirki yok edeceğiz. Bu ahir zaman peygamberi şirki, müşrikliği, putperestliği yok edecek! Siz müşrikleri yeneceğiz.” diye söylüyorlardı.

Fakat Allah'ın takdirine bakın ki, o müşrik dedikleri insanlar Peygamber Efendimiz'e iman ettiler, mü'min oldular. Bunlar bu sefer inatçı durumuna ve hakkı saklayan insan durumuna, inat edip gerçeği kabul etmeyen inatçı kişiler durumuna düştüler.

Tabii onların, okumuş insanlar olarak bir saygınlığı vardı yaşadıkları beldelerde. Bundan dolayı hediyeler alıyorlardı, gelirleri vardı, menfaatleri vardı. Bu ahir zaman peygamberine tâbî oldukları zaman, bu gelirler kesilecek diye korktuklarından, ileriye dönük hesaplar yaptıklarından; menfaat hesabı, para, pul, gelir, geçim hesabı, maddiyat hesabı yaptıklarından kabul etmediler.

Kabul edenler oldu. “Evet yâ Rasûlallah, aynen senin söylediğin gibidir. Tevrat'ta, İncil'de böyle ayet-i kerimeler vardı, biz zaten bekliyorduk. Sen haklısın. Ben senin ahir zaman peygamberi olduğunu kabul ettim ve imana geldim!” diyenler var. Böyle imana gelenleri Kur'an-ı Kerim bildiriyor, medhediyor. Bunlardan birisi Abdullah ibn-i Selâm RA; bir yahudi alimiyken müslüman olmuştu.

Bazıları da inkâr ettiler. Peygamber Efendimiz'in düşmanlarıyla, Kureyş'le işbirliği yaptılar. Savaşlarda onların yanında yer aldılar, müslümanlarla çarpıştılar. Çeşitli savaşlarda, Uhud, Hendek ve diğer savaşlarda müslümanları güç durumda bıraktılar. Ve sonunda Cenâb-ı Hak mü'minleri, Peygamber Efendimiz'i ve hakkı, İslam'ı gâlip eyledi.

İşte Allah'ın kitaptan, kitabın bazı âyetleri olarak, bazı bilgiler olarak, hükümler olarak indirmiş olduğu şeyleri saklayanlar, bildikleri halde ahir zaman peygamberini saklayanlar, onun sıfatlarını söylemeyenler, ne zaman geleceğini söylemeyenler... Yâni ayetler ortada, onları saklayamazlar da, bu ayetlerin açıklamalarını yanlış yönlendirip, başka türlü yapıp, mânâyı kaydardıkları için, gerçeği çarpıttıkları için, saptırdıkları için menfaat sağlıyorlardı, tezgahları devam ediyordu. Kazançları geliyordu. Reislikleri ellerinden gitmiyordu, gitmemişti. Ama, az bir şey bunlar... Yâni ne kadar çok olsa, dünyanın serveti olsa, Kàrun gibi zengin olsalar ne fayda?.. Firavun gibi olsalar, Nemrut gibi olsalar, işte onların akıbetleri ortada... Ne çare?..

İşte maalesef, o değerlendirmeyi onlar yapamadığı gibi, bizim zamanımızda da, şimdiki zamanda da düşünecek olursak pek çok insan Kur'an'ın Hak kelâmı olduğunu bilir, güzel huyların ne kadar değerli olduğunu bilir,

Allah'ın emirlerinin ne kadar insanlık için değerli, faydalı olduğunu bilir ama; yönünü, yolunu, alışkanlıklarını, kötü huylarını bırakamaz. Karşı tarafta haktan uzakta, hakla mücadele ederek, hakkın karşısında, bâtil cephede, şeytanın cephesinde çalışır dururlar. Bu tabii büyük şaşkınlık...

Ne kadar menfaat elde etseler, yâni milyarlar alsalar kıymeti yok! Çünkü dünya hayatı zaten sıfır... Ebediyetin yanında sıfır. Çünkü sonsuzun yanında, rakamlar sıfır gibidir. Az bir şey, *semenen kalîlâ*... *Semen*, peltek se ile, üç noktalı se ile; bedel demek. *Semenen kalîlâ*; az bir bedel, az bir fiyat, az bir menfaat, az bir karşılık alıyorlar bu gizlemeleri dolayısıyla, hakkı sakladıkları için. Çetelerin, kötü insanların, şeytan taraftarlarının, İslâm düşmanlarının bir takım paraları, bu vesileyle hakkı söylemeyip sakladıkları için bunların ceplerine giriyor ama, ne kadar çok olsa, az.

(*Ülâike mâ ye'külûne fî butûnihim*) “Bunlar karınlarına yemiyorlar; (*ille'n-nâr*) ancak ateş yemiş oluyorlar.” Yâni, bu paraları alıyorlar yiyorlar ama, bu yedikleri bu dünyada onlara hayır getirmez. Ahirette de, bu haksız yere, günah işleyerek, haram işleyerek, Allah'ın emirlerine karşı gelerek aldıkları paraların karşılığında, cehennemde karınlarına ateş doldurulmak suretiyle, onlar fokur fokur kaynayacak, öyle azab görecekler. Bunlar, ateşten başka bir şey yemiyorlar böyle yapmakla!..

(*Ve lâ yûkellimühümü'llâhu yevme'l-kıyâmeti*)
“Ve Allah-u Teâlâ Hazretleri kıyamet gününde onlarla konuşmayacak.” Bu konuşmamak sözü, Arapça’da gazab ediyor mânâsına. “Ben sizle konuşmuyorum! Ben onunla konuşmam!” demek. Yâni, kızıyor. Kızılmaktan kinâyeye böyle bir söz.

Tabii, Allah-u Teâlâ Hazretleri onları azarlama tarzında konuşacak. Çünkü Kur’an-ı Kerim’in öbür ayetlerinde geçiyor. Onlar Allah’a yalvarıp:

“—Yâ Rabbi, bizi affet. Bizi dünyaya döndür, iyi kul olacağız. Yaptığımız hataları yapmayacağız!” diye cehennemde yalvarmaya kalktıkları zaman, Allah-u Teâlâ Hazretleri onları azarlayacak ve buyuracak ki:

قَالَ اٰخَسُّوْا فِیْهَا وَلَا تَكَلِّمُوْنَ

(المؤمنون: ١٠٨)

(*Kâla'hseû fihâ ve lâ tükellimûn*) “Susun, benimle konuşmayın!” diye tevbih edip, Cenâb-ı Hak onlara azar sözü söyleyecek. (Mü’minûn, 23/108) Ama, onların hoşuna gidecek, onları sevindirecek, “Affettim, mağfiret eyledim, bağışladım!” gibi bir rahmet sözü duymayacaklar. Cenâb-ı Hak onları sevmediği için, gazâb edecek. Onların yüzüne bakmayacak. Onların yüzüne bakmamak ve konuşmamak, gazâbı gösteren ifadelerdir.

(*Ve lâ yüzekkîhim*) “Ve Allah onları temizlemeyecek.” Mü’minleri temizleyecek. Nasıl temizleyecek?.. Dünya hayatındaki hatalarını affedecek, günahlarını bağışlayacak; günahlardan hasıl olan kirlerden temizleyecek. Onları böyle tertemiz, pırıl pırıl, pür nûr olarak, temizlenmiş olarak, pak kullar olarak cennete sokacak. Ebedî saadete erdirecek.

Bunları afv u mağfiret etmeyecek, günahlarını bağışlamayacak. Kibirlilikleriyle, o berbat halleriyle, iğrenç sûrette, pis kokularıyla, günahlarıyla, yedikleri haramlarla, öyle o halleriyle kalacaklar.

(*Ve lehüm azâbün elîm.*) *Elîm*; faîl vezninde, elem verici mânâsına, *mü’lim* mânâsına gelen bir kelime. “Çok elem veren, çok şiddetli, çok pişman ve perişan edici bir azâb olacak onlar için. Böyle bir azâb onların payı olarak, onların cezası olarak onları bekliyor. Ona uğrayacaklar.”

b. Hidayeti Bırakıp Dalâleti Almaları

أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالََةَ بِالْهُدَى
وَالْعَذَابَ بِالْمَغْفِرَةِ فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ

(البقرة: ١٧٥)

(*Ülâike’llezîne’steravü’d-dalâlete bi’l-hüdâ ve’l-azâbe bi’l- mağfireh, femâ esbarahüm ale’n-nâr.*) (Bakara, 2/175)

(Ülâike) Bunlar, (ellezîne) o kimselerdir ki, (işteravü'd-dalâlete bi'l-hüdâ) hidâyeti vermişler, dalâleti almışlar.” *Dalâlet*; sapıklık, şaşkınlık, yanlışlık demek yani. “Bu adamlar o kimselerdir ki, hidâyet yerine, hidayeti verip, hidâyet mukabilinde, hidâyetten vazgeçerek, hidâyeti alacakları yerde, dalâleti satın aldılar.”

Az bir para kazanıyorlar ya, sanki dalâleti satın almış oluyorlar. Halbuki hidâyet yolunda olsalardı, cennete gireceklerdi. Fatihâ'yı hep okuyoruz, Cenâb-ı Hak'tan hidâyet yolunu istiyoruz. (İhdinâ) diyoruz, “Bizi hidayete sevk et!” diyoruz. Sırat-ı müstakimi istiyoruz dâima. Onlar bu sırat-i müstakimi veriyorlar, vazgeçiyorlar, ellerinden çıkartıyorlar. Sanki para verip de bir mal almak gibi, hidâyeti verip de, dalâleti alıyorlar.

(Ve'l-azâbe) “Azâbı alıyorlar kazanıyorlar, (bi'l-mağfireh) mağfiretin mukabilinde, mağfireti alacak yerde...” Mağfireti almıyorlar, sanki onu feda ediyorlar, veriyorlar da azâbı satın alıyorlar gibi. Yanlış bir alışveriş... Bu yaptıklarını menfaat için, para için yapıyorlar ya, bu alışveriş yanlış bir alışveriş. Bu ticaret kârlı bir ticaret değil.

İyi verip kötüyü almak, çok yanlış bir şey... Nasreddin Hoca'nın, “Dostlar alışverişte görsün!” dediğinden de daha kötü bir şey. Çünkü en iyiyi verip, en kötüyü alıyorlar. Hiç Cenâb-ı Hakk'ın mağfiretini kazanıp, cennete girmek varken; azâbına müstehak olup, cehenneme atılmak, cayır cayır yanmak bir olur mu?..

Tertemiz mü'min kullar olarak, evliyâullah olarak yaşayıp da, Allah'ın huzuruna sevdiği kul olarak varmak varken; hidâyet yolunu bırakıp, âsî, mücrim, günahkâr, pis, iğrenç mahlûklar, varlıklar olarak, bin bir türlü günah ve suç irtikâb ederek, Allah'ın huzuruna böyle suçlu varmak bir olur mu?.. Yanlış iş yapıyorlar. İyiyi verip kötüyü alıyorlar. Bunlar öyle kimselerdir.

(*Femâ asberahüm ale'n-nâr.*) “Bunların ateşe böyle bu kadar cür'et yapmalarına ne sebep oluyor, ne sebeple yapıyorlar bunu?..” Buradaki *mâ* soru edatıdır diyenlere göre:

“—Bunlar cehennem tahammül edilmeyecek azâbına sabretmeyi nasıl göze alıp da, bu cür'eti nasıl yapıyorlar? Ne bunlara bu cür'etkârlığı yaptırtıyor? Ne biçim şey?..”

Bu soru tevbih içindir. Yâni, “Ne kadar yanlış, ne kadar çirkin, ne kadar kötü!” mânâsına bir soru. Cenâb-ı Hak tevbih için bu tarzda soru sormuş, soru tarzında ifade ediyor. “Bunları bu cür'eti yapmağa ne sevk ediyor? Yapılır mı bu? Yapılmaz, yapmamaları lâzım!” mânâsına.

Bir de burada fi'l-i taaccüb vardır. (*Femâ asberahüm ale'n- nâr.*) Yâni, “Bunlar nasıl sabredecekler cehennem azâbına uğradıkları zaman?!.. Bu kadar korkunç bir şeyi nasıl hazmedecekler, nasıl tahammül edecekler?!..” diye taaccüb içindir mânâsını da veriyorlar.

Bir de şu mânâyı verenler var: “Bunların kendilerini cehenneme götürecek olan cesareti kazanmalarının sebebi ne? Neden bunu yapıyorlar?..”

Sonuç itibariyle, hepsi de yapmamaları gerekir mânâsına geliyor. “Bu kişiler azaba uğrayacaklar... Yapmasalardı daha iyi olurdu!” mânâsına geliyor.

c. Kitapta İhtilâfa Düşmeleri

Bu azâba uğramalarının, bu feci cezaya mâruz kalmalarının mahkeme-i kübrâda sebebi, gerekçesi nedir?..

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ نَزَّلَ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ وَاِنَّ الَّذِیْنَ

اِخْتَلَفُوْا فِی الْكِتٰبِ لَفِی شِقَاقٍ بَعِیْدٍ

(البقرة: ۱۷۶)

(Zâlike bi-enna'llâhe nezzele'l-kitâbe bi'l-hakk, ve inne'lle- zîna'htelefû fi'l-kitâbi lefî şikâkın baîd.) (Bakara, 2/176)

(Zâlike) “Bu cezaya çarpılmaları şundandır: (Bi enna'llâhe nezzele'l-kitâbe bi'l-hak) Allah vahyini, kitabını hak ile indirmiştir. (Ve inne'llezîna'htelefû fi'l-kitâb) Bu kitap konusunda ihtilâfa düşenler ise, (lefî şikâkın baîd.) haktan çok uzak bir aykırılık, ayrılık içindedirler. Ondandır, hakka uymadıklarından dolayı, bu cezaya çarptırılırlar.” mânâsına.

Buradaki kitap, bazı müfessirlere göre Tevrat'tır. Cenâb-ı Hak Tevrat'ı Mûsâ AS'a indirdi. İçinde ahlâkî emirleri buyurdu. Benî İsrâil'in, Mûsâ AS'ın kavminin, ashabının,

ona tâbi olanların uyması gereken hükümleri bildirdi. Bu arada, ahir zaman Peygamberi geldiği zaman, ona tabi olmalarını da bildirdi. Ahir zaman peygamberinden bahsetti. Böyle bir peygamber gelecek diye Tevrat'ta ayetler var. Biliyorlar bunu. Hak olarak indirdi.

Onlar da bunda ihtilaf ettiler, buna muhalefet ettiler. Kitabın bu hükmüne, yâni, “Ahir zaman peygamberinin zamanına erişenleriniz olursa, Ey Mûsâ AS'ın ümmetinden olan, devam eden insanlar, ona tabi olun!” emrine muhalefet yaptılar.

Kitap konusunda ihtilafın bir açıklaması da şöyle: Allah Mûsâ AS'a Tevrat'ı indirdi, İsmâ AS'a İncil'i indirdi, Muhammed Mustafa Efendimiz Aleyhi's-salâtü ve's-selâm'a da Kur'an-ı Kerim'i indirdi. Allah'ın bazı kitaplarına inanıp, bazı kitaplarına inanmamak, Allah'ın hükmüne, kitabına muhalefet etmek demektir, ihtilaf etmek demektir. Ona inanıyor, buna inanmıyor... E hepsi Allah'tan; ona inanıyorsan buna da inanacaksın! Çünkü hepsini Cenâb-ı Hak göndermiş. Bu mânâyâ da gelebilir.

Yahut da, Allah'ın kitabı içindeki bazı ayetlere inanıp bazılarını inanmamak, o da sebebi azâbdır. Yâni, Cenâb-ı Hakk'ın indirdiği ayetlerin hepsine iman etmemiz gerekir. Eskilerin, yenilerin, eski ümmetlere indirilenlerin, son indirilenlerin bazısına inanır, bazısına inanmazsak, olmaz!

أَفْتُوْمُنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضِ

(البقرة: ٨٥)

(*Efetü'minûne bi-ba'dı'l-kitabi ve tekfurûne bi-ba'd*) “Kitabın bazı ayetlerine inanıyorsunuz da, bazılarını inanmıyor musunuz?” (Bakara, 2/85) Yâni, bazılarını uyguluyorsunuz, ötekilerin ahkâmını uygulamıyorsunuz. Bunu yapanların yanlış yaptığını ve büyük cezaya uğrayacaklarını bildiriyor.

Hâsılı gerek Tevrat'a inanıp, Kur'an'a inanmadıkları için, gerek Tevrat'ın içindeki ahkâmın bazısını yahudi oldukları için kabul ettikleri halde; bazısını da işlerine gelmediği için işlemedikleri, sakladıkları, uygulamadıkları için, onların cezası olarak cehenneme atılacaklar.

“Böyle Allah'ın kitapları, hükümleri, vahiyleri konusunda ihtilaf edenler hiç şüphe yok ki, (*lefî şikâkın baîd.*) çok büyük bir aykırılık ve ayrılık içindedirler.”

Şikâk, şıklar demek. *Şık*; yarısı demek, parçası demek, bölümü demek, bir ihtimal demek, seçenek demek... Bir şeyin alternatifi diyorlar şimdi. Bir şıkkı budur, öteki şıkkı budur. *Şâkka* ve *şikâk*, mufâale babından masdardır; *mukâtele* ve *kıtâl* gibi. *Şak* olmak, ayrılmak demek... Allah-u Teâlâ Hazretleri, Peygamber SAS Efendimiz'in işaretleriyle kameri ikiye ayırmış, buna *Şakku'l-Kamer* deniliyor.

Şikâk da aykırılık ve ayrılık demek, ayrılmak demek. Ay ikiye ayrıldı. Ona *Şakku'l-Kamer* denilmiş. *Şikâk* da; bir takım insanların bir takım insanlardan fikir bakımından ayrılması, onlara aykırı davranışlar içine girmesi, muhalefet etmesi demek. Yâni, “Kitap konusunda davranışları bozuk olanlar çok uzak, çok derin bir aykırılık içindedirler.”

Baîd uzak demek. Bu uzaklık nereye göre uzaklık?.. Hakikate göre. Hakikatten çok uzak düşmüş bir aykırılık ve ayrılık, gayrılık içindedirler bunlar. Bu ayrılıktan dolayı, haktan ayrı olmaktan dolayı, cehennem azâbına uğrayacaklar, cehennemde azab görecekler.

Peygamber SAS Efendimiz'in her zaman hatırlattığım bir hadis-i şerifi var. Buyuruyor ki hadis-i şerifinde:¹

زُلْ مَعَ الْحَقِّ حَيْثُ زَالَ

(حب.ك.ع.طب.ع.عن مخول السلمى)

¹ İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIII, s.196, no:5882; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.176, no:7276; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.322, no:763, Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.III, s.137, no:1568; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.998; Buhârî, *Târih-i Kebîr*, c.VIII, s.29, no:2045; İbn-i Hâcer, *el-İsâbe*, c.VI, s.56, no:7854; Mahvel es-Sülemî RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.IV, s.292, no:6825; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.915, no:43578, 43580; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XXXI, s.231, no:44741.

RE. 13/6 (*Zül mea'l-hakkı haysü zâle*) *Zül-zâle-yezûlü*; gitmek mânâsına, zâil olmak mânâsına. (*Zül mea'l-hakkı*) “Hak ile beraber git, hakkın yanında beraber git; (*haysü zâle*) hak nereye giderse...”

Yâni, hak neredeyse sen haktan yana ol! Senin tanıdıklarının yanındaysa; tamam sen haktan yanasın. Tanıdıkların da onun yanında olduğu için, berabersin. Ama hak düşmanın tarafındaysa, o zaman yine hakkın yanında olacaksın. O benim düşmanım diye, haktan ayrılmayacaksın. Bunlar benim dostum diye, bâtılın yanında kalmayacaksın.

Allah böyle emrediyor. Haktan yana olmayı emrediyor. Peygamber Efendimiz de böyle emrediyor. Haktan yana olacağız.

وَلَوْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ

(النساء: ۱۳۵)

(*Velev alâ enfüsiküm evi'l-vâlideyni ve'l-akrabîn*) “O kadar adalete riâyet edecek ki müslüman, kendisinin aleyhine bile olsa hakkı söyleyecek. Anne babasının ve akrabasının aleyhinde bile olsa, haktan yana davranacak.” (Nisâ, 4/135) Yâni, tarafgirlik yapmayacak, kayırma yapmayacak, bencillik yapmayacak, taassub göstermeyecek, kavmiyetçilik, kabilecilik yapmayacak, yandaşçılık yapmayacak; adaletçi olacak, tam adaletçi olacak. Terazile tartacak, tam dürüst olacak.

Bunlar tabii öyle yapmadıkları için, haktan çok uzaklaştıkları için, o cehennem azâbına uğrayacaklar.

Tabii, bunlar da bizim kardeşlerimiz, Hazret-i Adem'in torunları... Adem AS'ın Peygamber Efendimiz'le karşılaşması beni çok duygulandırır, o sahne gözümün önüne gelir: Mi'rac'a çıkarken Adem Atamız'ın yanına varmış, konuşmuş. Ak sakallı, ebü'l-beşer Adem Atamız sağ yanına baktığı zaman gülüyormuş, sol tarafına baktığı zaman üzülüp ağlıyormuş. Bunun sebebini sorunca Peygamber SAS Efendimiz, Cebrâil AS'a.

Sağ taraftakiler Adem AS'ın zürriyetinden, Benî Adem'den, insanlardan cennetlik olanlar... Onları görünce Adem AS;

“—Bu evlatlarım benim, Allah'ın emrini tuttular, cennetlik oldular.” diye seviniyor.

Ama soldakiler günahkârlar olup, Allah'ın emrini dinlemeyip, cehenneme gidecekler. Onları da görünce;

“—Bunlar benim evlatlarım. Allah'ın emrini tutmadılar. İyi müslüman, iyi mü'min olamadılar. Cehenneme müstehak oldular.” diye, onların uğradığı durumdan dolayı üzülüp ağlıyormuş.

Şimdi biz de, hiç kimsenin cehenneme gitmesini istemiyoruz. Peygamber Efendimiz de öyle müşfik idi. Geçen hafta okuduğum hadis-i şerifte buyuruyor ki:

“—Ey ümmetim, ey insanlar! Sizden biriniz vefat ederse, geride mal bırakırsa; mal ailesinindir, çoluk çocuğundur, mirasçılarınınındır. Ama geride mal bırakmaz da, borç bırakırsa; borcu ben ödeyeceğim, borcu benimdir. Perişan aile efradı bırakmışsa; onlara ben bakacağım, onlara bakmak vazifesi benimdir.” diyor.

Ne kadar şefkatli Peygamber Efendimiz. Bizim de Peygamber Efendimiz’in ahlâkıyla ahlâklanmamız lâzım! Onu örnek alıyoruz çünkü, onun yolunda yürümeye çalışıyoruz. Bizim de çok merhametli olmamız lâzım!..

Bir insanın cehenneme gitmesi bizi memnun etmiyor. Cehenneme gidecek iş yapması bizi memnun etmiyor. Cennete gidecek iş yapması memnun ediyor. Mü’min oldu mu seviniyoruz, bağrımıza basıyoruz. Mü’min evladiyken ayağı kayıp da küfre düştü mü, kötü hallere, kötü huylara düştü mü, batakhanelere düştü mü, üzülüyoruz. Esrara alıştı mı, kumara alıştı mı üzülüyoruz. Hapse düştü mü, üzülüyoruz. Bütün bunlardan elem duyuyoruz. İnsanların bu gibi durumlardan kurtulması için çalışıyoruz. Tabii cehenneme girenlerden memnun olmayız, üzülürüz, girmelerini istemeyiz.

Ne yapması lâzım?.. Tavsiyemiz, herkesin haktan yana olması lâzım. Dünyevî küçük hesapların sonu yoktur, faydası yoktur, devamı yoktur. Az bir menfaat elde edilse bile, bir müddet yaşansa bile, sonunda haramlar dünyada da burnundan fitil fitil gelir. Dünyada da fayda görmez. Ahirette de cehenneme atılır. Ateşle karnı dolar, korkunç azablara maruz kalır.

Rabbimiz bizi lütf u keremiyle, güzel işleri yapmaya muvaffak eylesin... Tevfikini refik eylesin... Huylarımızı güzelleştirmeyi, güzel ahlâklı, kâmil insanlar olmayı nasib eylesin... Haktan yana olmayı, mert, haktan yana, iyilikten yana, hayırdan yana olmayı nasib eylesin... Dîn-i mübîn-i İslâm için, iman için Allah'ın rızasını kazanacak güzel çalışmalar yapmayı; insanların sevgilerini, gönüllerini alacak hayırlı hizmetler vermeyi nasib eylesin...

Ömrümüzü hayırlı, verimli, olumlu geçirip, uzun ömürle muammer olalım... Rabbimizin huzuruna, sevdiği razı olduğu kullar olarak varalım... Rabbimiz bizi lütfuna erdiresin... Cennetiyle cemaliyle müşerref eylesin...

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!*..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

20. 06. 2000 - AVUSTRALYA

[Bütün TEFSİR DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

